

Anna PATEREK

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

apaterek@afm.edu.pl; anpaterek@gmail.com

WSPÓŁPRACA ROZWOJOWA WOBEC WYZWAŃ W KONTEKSTACH NIESTABILNOŚCI – ZAANGAŻOWANIE AUSTRII

ABSTRACT**Development Cooperation in the Face of Challenges in Fragile Contexts – Austria's Commitment**

The aim of the paper is to analyse the commitment of Austrian development cooperation in fragile and conflict-affected countries in the context of dynamically changing conditions of international development cooperation, in particular the Hamas terror on Israel and the ongoing Russian war of aggression on Ukraine. The political guidelines and strategies of key actors in Austrian Official Development Assistance (ODA) have been assessed. Humanitarian aid is a key element of Austria's engagement abroad in response to numerous crises, implemented multilaterally on the ground through UN agendas and Austrian non-governmental organisations. At the same time, there is a tightening of connections between humanitarian aid and development cooperation in contexts of instability as an expression of Austria's global responsibility.

Keywords: Austria, ODA, HDP nexus, fragile context, development cooperation, crisis prevention

Słowa kluczowe: Austria, ODA, *HDP nexus*, konteksty niestabilności, współpraca rozwojowa, zapobieganie kryzysom

WPROWADZENIE

Od 2020 roku obserwujemy wzrost liczby czynników powodujących niestabilność na świecie, który potęgują liczne współistniejące kryzysy: COVID-19, inwazja Rosji na Ukrainę, zmiany klimatu. Jednak udział pomocy przekazywanej przez kraje członkowskie Komitetu Pomocy Rozwojowej (Development Assistance Committee, DAC) Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (The Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) w ramach oficjalnej pomocy rozwojowej (*official development assistance*, ODA) na niestabilność jest najniższy od 2016 roku. Źródła wielowymiarowej słabości państw są złożone, stymulują konflikty zbrojne i inne formy przemocy politycznej, nierówności, brak bezpieczeństwa żywnościowego czy przymusowe migracje. OECD definiuje kruchość (*fragility*) państw jako *połączenie narażenia na ryzyko i niewystarczających zdolności radzenia sobie państwa, systemu i/lub społeczności w zarządzaniu, absorbowaniu lub łagodzeniu tego ryzyka*¹. Sukces pojęcia kruchości państw częściowo wynika z faktu, że odzwierciedla ono bardziej zróżnicowane zrozumienie przyczyn i konsekwencji słabości państwowej. W 2022 roku ludność państw niestabilnych stanowiła 73% światowej skrajnej biedoty, a według prognoz do 2030 roku osiągnie 86%². Kluczowe jest zatem przyjęcie strategii pomocowych obejmujących różne wymiary kruchości, budujących ekonomiczną odporność beneficjentów, z uwzględnieniem konsekwencji zastosowanych narzędzi pomocy, które mogą wpływać na zaostrzanie się sytuacji i podsycanie konfliktów. Celem artykułu jest analiza zaangażowania austriackiej współpracy rozwojowej w działania w krajach niestabilnych i dotkniętych konfliktami przez pryzmat dynamicznie zmieniających się uwarunkowań międzynarodowej współpracy rozwojowej. Ocenie poddane zostały polityczne wytyczne i strategię kluczowych aktorów austriackiej ODA. W analizie wykorzystano elementy teorii sekurytyzacji i teorii utylitarnego liberalizmu, łączącego teorię polityki zagranicznej i teorię utylitaryzmu. Artykuł powstał na podstawie analizy dokumentów rządowych, danych i raportów OECD oraz ośrodków eksperckich. Ma on charakter deskryptywno-analityczny, wykorzystane zostały w nim analiza zawartości treści i elementy metody instytucjonalno-prawnej.

CELE I PRIORYTETY AUSTRIACKIEJ POMOCY ROZWOJOWEJ W REGIONACH KRYZYSOWYCH I NIESTABILNYCH

Wspieranie wysiłków podejmowanych w odpowiedzi na globalne wyzwania i zagrożenia należy do tradycji austriackiej polityki zagranicznej³. Austria, będąc małym państwem,

¹ *About, States of Fragility*, [online] <https://www3.compareyourcountry.org/states-of-fragility/about/0>, 15 XII 2023.

² *States of Fragility 2022*, OECD, [online] https://www.oecd-ilibrary.org/sites/c7fedf5e-en/1/3/1/index.html?itemId=/content/publication/c7fedf5e-en&_csp_=ed992425c7db5557b78226a6c98c6daf&itemIGO=oecd&itemContentType=book, 15 XII 2023.

³ Por. C. Gebhard, *Is small still beautiful? The case of Austria*, „Swiss Political Science Review” 2013, vol. 19, no. 3, s. 279-297; *Zusammen. Für unser Österreich. Regierungsprogramm 2017-2022*, s. 22-25,

pozostającym poza strukturami Paktu Północnoatlantyckiego (North Atlantic Treaty Organization, NATO), identyfikuje swoje bezpieczeństwo w ramach silnego, opartego na zasadach i efektywnego systemu multilateralnego. Od ponad dwóch dekad swoje międzynarodowe zaangażowanie skupia na najbliższym sąsiedztwie. Aktywnie uczestniczy w międzynarodowym zarządzaniu kryzysowym i wysiłkach na rzecz utrzymania pokoju w ramach organizacji międzynarodowych, przede wszystkim Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). Koncentrując się na zapobieganiu konfliktom i międzynarodowej mediacji, Austria wspiera Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), UE oraz inicjatywy NATO⁴. Umowa koalicyjna rządu Austriackiej Partii Ludowej (Österreichische Volkspartei, ÖVP) i Zielonych na lata 2020-2024 zapowiada wzmocnienie roli Austrii w *aktywnej i zaangażowanej dyplomacji pokojowej*⁵, która leży w interesie austriackiej neutralności. W myśl jej zapisów współpraca na rzecz rozwoju (Österreichische Entwicklungszusammenarbeit, OEZA), pomoc humanitarna oraz edukacja w tym obszarze jako narzędzia polityki rozwojowej *istotnie przyczyniają się do tworzenia perspektyw życiowych w otoczeniu społecznej i politycznej stabilności*. Podkreślono między innymi znaczenie zaangażowania „na miejscu” w krajach partnerskich, przygotowanie strategii austriackiej pomocy humanitarnej, inicjowanie projektów partnerskich we współpracy z krajami i gminami w regionach kryzysowych, koncentrację pomocy humanitarnej na Libii, Jemenie, Syrii oraz krajach sąsiednich, wzmacnianie pozycji kobiet, intensywniejszy nacisk na kwestię migracji⁶.

Coraz większą świadomość powiązania kwestii bezpieczeństwa i rozwoju potwierdza dostosowywanie priorytetów współpracy rozwojowej do przyjętej agendy działań na rzecz pokoju. Zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa ludzkiego jest obok eliminacji ubóstwa i ochrony środowiska jednym z trzech celów austriackiej współpracy rozwojowej w myśl zapisów federalnej ustawy o współpracy rozwojowej z 2003 roku⁷. Strategia bezpieczeństwa Austrii z 2013 roku uznaje politykę rozwojową za jeden z elementów „zintegrowanego pakietu bezpieczeństwa”⁸. Koncentruje się ona na wczesnym wykrywaniu kryzysów, zapobieganiu konfliktom, zarządzaniu kryzysowym i odbudowie pokryzysowej, a także ochronie ludności cywilnej podczas konfliktów. Austriacka Agencja Rozwoju (The Austrian Development Agency, ADA) opracowała własne wytyczne

[online] https://www.oeh.ac.at/sites/default/files/files/pages/regierungsprogramm_2017-2022.pdf, 15 XII 2023.

⁴ Por. C. Gebhard, *Is small still beautiful...; Außen- und Europapolitischer Bericht 2021*, BMEIA, Wien 2022, s. 99-124, [online] https://www.bmeia.gv.at/fileadmin/user_upload/Zentrale/Publikationen/AEPB/Aussen-_und_Europapolitischer_Bericht_2021.pdf, 15 XII 2023.

⁵ *Aus Verantwortung für Österreich. Regierungsprogramm 2020-2024*, Bundeskanzleramt Österreich, Wien 2020, s. 129, [online] <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/dam/jcr:7b9e6755-2115-440c-b2ec-cbf64a931aa8/RegProgramm-lang.pdf>, 15 XII 2023.

⁶ *Tamże*, s. 133-135.

⁷ *Bundesgesetz: Entwicklungszusammenarbeitsgesetz, EZA-G und Änderung des Urlaubsgesetzes (NR: GP XXI RV 724 AB 995 S. 95. BR: AB 6587 S. 685.)*, [online] https://www.ris.bka.gv.at/Dokument/BgblPdf/2002_49_1/2002_49_1.pdf, 15 XII 2023.

⁸ *Österreichische Sicherheitsstrategie. Sicherheit in einer neuen Dekade – Sicherheit gestalten*, Bundeskanzleramt Österreich, Wien 2013, s. 4, [online] https://www.bmi.gv.at/502/files/130717_Sicherheitsstrategie_Kern_A4_WEB_barrierefrei.pdf, 15 XII 2023.

w zakresie budowania pokoju i zapobiegania konfliktom⁹, uzupełnione w 2014 roku specjalnym dokumentem dotyczącym współpracy na rzecz rozwoju w niestabilnych państwach i regionach¹⁰. Z kolei strategiczne wytyczne austriackiej polityki rozwojowej z listopada 2011 roku w uwarunkowaniach złożonych kryzysów i państw niestabilnych wprowadzają skoordynowane, kompleksowe i spójne podejście (3C: *coherent, coordinated and complementary* w myśl *Wiener 3C Appell* z 2010 roku¹¹) wszystkich zaangażowanych w nią aktorów *whole-of-government approach* (WGA)¹². Definiują one sześć obszarów austriackiej aktywności w sytuacjach niestabilnych:

- zapobieganie konfliktom;
- zarządzanie kryzysowe;
- umocnienie pokoju i rozwój struktur państwowych;
- zwiększenie roli kobiet w procesach pokojowych i ochrona ludności cywilnej;
- radzenie sobie z wyzwaniami przekrojowymi, takimi jak zmiana klimatu, migracja;
- tworzenie lokalnej perspektywy społeczno-gospodarczej¹³.

Znajduje to odzwierciedlenie w bardziej regularnej wymianie informacji i koncepcji pomiędzy Federalnym Ministerstwem do Spraw Europejskich i Międzynarodowych (Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten, BMEIA) oraz ADA, a w przypadku kryzysów mających bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo Austrii – również Ministerstwem Obrony (Bundesministerium für Landesverteidigung, BMLV). Austriacka strategia bezpieczeństwa z 2013 roku wprowadza ponadto coroczne spotkania w celu przeglądu wszystkich dotkniętych kryzysem krajów i terytoriów, w których Austria ma swoje interesy, oraz wypracowania całościowego międzyresortowego podejścia określającego najlepsze wykorzystanie dostępnych narzędzi w każdym kontekście¹⁴.

Kwestie równości płci stanowią kolejny ważny aspekt programowania pomocy rozwojowej w kontekście kryzysowym. Austria angażuje się we wzmacnianie roli kobiet w konfliktach zbrojnych, w szczególności ich włączenie do procesu pokojowego¹⁵.

⁹ *Friedenssicherung und Konfliktprevention*, ADA, Wien 2006, II wyd.: 2009 [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Leitlinien/LL_Frieden_Feb2009_DE.pdf, 15 XII 2023.

¹⁰ *Fokus: Entwicklungszusammenarbeit in fragilen Staaten und Regionen*, ADA, Wien 2014, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Downloads_Themen_DivBerichte/Friedensfoerderung_und_Konfliktprevention/Fokus_EZA_fragileStaaten_Mae rz2014.pdf, 15 XII 2023.

¹¹ *Wiener 3C Appell. Koordiniert, komplementär und kohärent agieren in fragilen Situationen*, ADA, Wien 2010, [online] http://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Downloads_Themen_DivBerichte/Friedensfoerderung_und_Konfliktprevention/Wiener_3C_Appell_04.pdf, 15 XII 2023.

¹² *Strategischer Leitfaden Sicherheit und Entwicklung der österreichischen Entwicklungspolitik*, BMEIA, Wien 2011, s. 5, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Strategien/Strat_Leitfaden_Sicherheit_DE.pdf, 15 XII 2023.

¹³ *Tamże*, s. 7-15.

¹⁴ *Österreichische Sicherheitsstrategie...*, s. 17-18.

¹⁵ *Frauen, Männer, bewaffnete Konflikte und Friedensförderung*, ADA, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Fokusapiere/Fokus_Gender_u_

Austriacki rząd kładzie nacisk na powiązanie pomocy humanitarnej, współpracy na rzecz rozwoju i budowania pokoju. Działania regionalne i wielostronne w każdej fazie konfliktu mają na celu długotrwały wkład w procesy pokojowe i zapewnienie bezpieczeństwa ludzi. Znajduje to potwierdzenie w przyjętych strategiach regionalnych i krajowych austriackiej współpracy rozwojowej¹⁶, a także w Strategii Pomocy Humanitarnej Austrii z października 2023 roku¹⁷. Szczególnie ta ostatnia ma pozwolić na bardziej efektywne i ukierunkowane udzielanie pomocy humanitarnej, poprzez wcześniejsze decydowanie o zaplanowanych płatnościach i powiązanie pomocy humanitarnej z pomocą rozwojową i wspieraniem pokoju.

Kluczowym narzędziem pomocy humanitarnej w krajach partnerskich jest Fundusz Katastrof Zagranicznych (Auslandskatastrophenfonds, AKF). Jego środki są przeznaczone na finansowanie bezpośrednich działań mających przyczynić się do opanowania sytuacji kryzysowej, rehabilitacji i odbudowy. ADA przekazuje je na podstawie upoważnienia BMEIA do organizacji międzynarodowych lub austriackich organizacji pozarządowych. Od 2019 roku budżet AKF został zwiększony pięciokrotnie, z 15 mln euro do 77,5 mln euro w 2023 roku, w 2024 roku ma on osiągnąć rekordową wartość 80 mln euro¹⁸.

Wraz z kryzysem migracyjnym w 2015 i 2016 roku Austria zaczęła łączyć współpracę na rzecz rozwoju z agendą migracyjną. W kontekście polityki migracyjnej współpraca rozwojowa przyczynia się do wyeliminowania powodów przymusowych ucieczek i nielegalnej migracji – jak łamanie praw człowieka, konflikty, zagrożenia ekologiczne, bezrobocie i skrajne ubóstwo¹⁹. Migracja i uchodźstwo są – obok pandemii COVID-19 i zmian klimatu – trzecim globalnym wyzwaniem, na które ukierunkowana jest austriacka polityka rozwojowa w najnowszym trzyletnim programie na lata 2022-2024²⁰.

Konflikt.pdf, 15 XII 2023; *Gender Equality and the Empowerment of Women and Girls*, BMEIA, ADA, Vienna 2017, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Leitlinien/Englisch/PD_Gender_2017_EN.pdf, 15 XII 2023.

¹⁶ *Regionalansatz der Österreichischen Entwicklungszusammenarbeit in Subsahara-Afrika 2020-2030*, ADA, BMEIA, Wien 2020, s. 7, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Landesstrategien/DE_Regionalansatz_Subsahara_Afrika_2020-2030.pdf, 15 XII 2023; *Regional Strategy of the Austrian Development Cooperation with the Western Balkans*, BMEIA, Vienna 2024, s. 18, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Strategien/Englisch/Westbalkan-Strategie_2024.pdf, 15 VI 2024.

¹⁷ *Strategie der Humanitären Hilfe Österreichs*, BMEIA, s. 9-11, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Strategien/Strategie_Humanitaere_Hilfe.pdf, 15 XII 2023.

¹⁸ *Auslandskatastrophenfonds (AKF)*, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/themen/humanitaere-hilfe/auslandskatastrophenfonds-akf#c3532>, 15 XII 2023; *Unternehmenskonzept 2022–2026*, ADA, Wien 2022, s. 13-14, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Unternehmenskonzept/ADA_UK_2022-2026.pdf, 15 XII 2023.

¹⁹ *Zukunft braucht Entwicklung. Entwicklung braucht Zukunft. Dreijahresprogramm der österreichischen Entwicklungspolitik 2016 bis 2018*, BMEIA, Wien 2015, s. 28, https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/3_JP/2016-2018_Dreijahresprogramm.pdf, 15 XII 2023.

²⁰ *Bessere Lebensperspektiven weltweit, mehr Sicherheit in Österreich. Dreijahresprogramm der österreichischen Entwicklungspolitik 2022-2024*, BMEIA, Wien 2022, s. 4-5, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/3_JP/2022-2024_Dreijahresprogramm.pdf, 15 XII 2023.

Potwierdza to również wypowiedź ministra spraw zagranicznych Alexandra Schallenbergera w odniesieniu do przyjętej przez rząd 4 października 2023 roku pierwszej Strategii Pomocy Humanitarnej Austrii: *z naszą strategią pomocy humanitarnej konsekwentnie realizujemy priorytety umowy koalicyjnej i zapewniamy skuteczną pomoc tam, gdzie jest ona najbardziej potrzebna, czyli bezpośrednio na miejscu. Naszym celem jest dawanie ludziom perspektyw w ich ojczyźnie i przyczynianie się do zapobiegania kolejnym fałom uchodźców do Europy*²¹. A także w nawiązaniu do wsparcia Afganistanu i Jemenu ze środków AKF: *dzięki temu zapewniamy austriackie zaangażowanie [...], zwłaszcza w regionach o dużym potencjale migracyjnym*²².

Analiza ryzyka jest obowiązkowa we wszystkich projektach austriackiej współpracy na rzecz rozwoju. Zapobieganie konfliktom to kluczowy element zaangażowania Austrii w kontekstach niestabilności. Brakuje jednak narzędzia umożliwiającego szybkie i elastyczne udzielenie wsparcia w celu zapobieżenia eskalacji kryzysów. Austria opiera się na tradycyjnej współpracy rozwojowej i partnerach wielostronnych, wspierając rozwiązania międzyrządowe w Afryce Wschodniej²³ i Afryce Zachodniej²⁴ oraz organizacje międzynarodowe, jak misja Organizacji Narodów Zjednoczonych MINUSMA w Mali. Wsparcie dwustronne jest realizowane w krajach i regionach priorytetowych dla austriackiej współpracy rozwojowej. Przykładem strukturalnego programu profilaktycznego Austriackiej Agencji Rozwoju w Afryce Zachodniej jest wsparcie organizacji pozarządowej ENDA ECOPOLE²⁵ w projekcie *Wzmacnianie lokalnych zdolności w zakresie zapobiegania konfliktom i budowania pokoju na obszarach przygranicznych Senegambii*. Projekt obejmował szkolenia lokalnych organizacji i społeczeństwa obywatelskiego w rozwiązywaniu konfliktów i budowaniu pokoju (mediacja, negocjacje pokojowe, dialog, pojednanie). Program wspierał szeroki zakres inicjatyw na małą skalę przy zaangażowaniu samorządów oraz społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie lokalnych i regionalnych planów działania i rozwoju, ustanowienie platformy dialogu dla transgranicznej wymiany doświadczeń, promował współpracę i wspólne inicjatywy budowania pokoju realizowane poprzez małe projekty²⁶.

Od 2019 roku regiony kryzysowe i państwa niestabilne należą do geograficznych priorytetów austriackiej współpracy rozwojowej, jednakże bez ustanowienia specjalnego instrumentu czy budżetu dedykowanego kwestiom stabilności i zapobieganiu konfliktom²⁷.

²¹ *Humanitäre Hilfe als Antwort auf multiple Krisen*, BMEIA, 4 X 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/10/humanitaere-hilfe-als-antwort-auf-multiple-krisen>, 15 XII 2023.

²² *Krisen in der Welt: Österreich unterstützt Jemen und Afghanistan*, BMEIA, 27 X 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/10/krisen-in-der-welt-oesterreich-untersuetzt-jemen-und-afghanistan>, 15 XII 2023.

²³ The Intergovernmental Authority on Development (IGAD) zrzesza Dżibuti, Etiopię, Kenię, Somalię, Sudan, Południowy Sudan i Ugandę.

²⁴ Economic Community of West African States (ECOWAS).

²⁵ ENDA ECOPOLE, [online] <https://endaecopole.org>, 15 XII 2023.

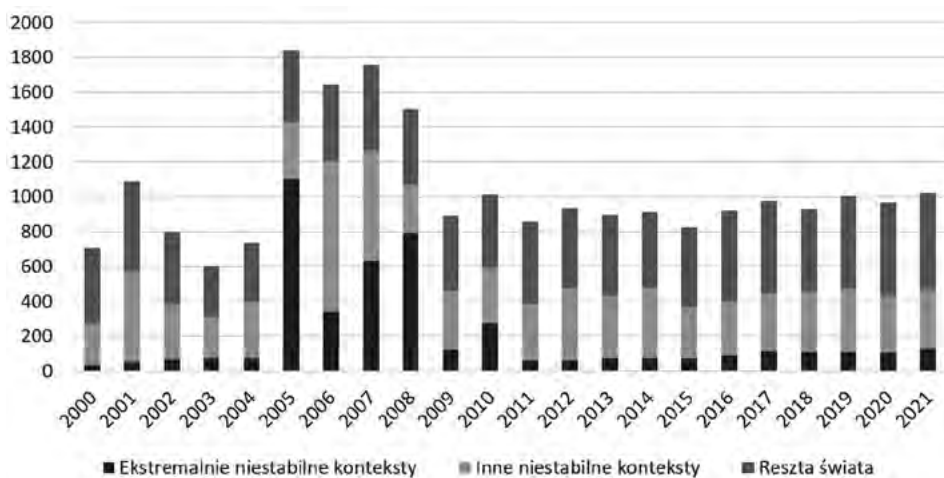
²⁶ *Fokus...*, s. 8.

²⁷ *Development Co-operation Peer Reviews: Austria 2020*, OECD, Paris 2020, <https://www.oecd.org/austria/oecd-development-co-operation-peer-reviews-austria-2020-03b626d5-en.htm>, 15 XII 2023.

AUSTRIACKA ODA DLA REGIONÓW KRYZYSOWYCH I PAŃSTW NIESTABILNYCH

Całkowita oficjalna pomoc rozwojowa Austrii (ODA) (wynosząca w 2022 roku 1,9 mld USD; dane wstępne) wzrosła o 36,2% w porównaniu z 2021 rokiem głównie ze względu na zwiększenie kosztów związanych z uchodźcami w kraju darczyńcy. Stanowiła ona 0,39% dochodu narodowego brutto (*gross national income*, GNI). W 2021 roku wsparcie dla kontekstów niestabilnych stanowiło 21,8% austriackiej dwustronnej ODA brutto (157,3 mln USD). W tym 36% przekazano w formie pomocy humanitarnej, w 2020 roku było to 26%, a 7,8% przeznaczono na działania pokojowe, co oznacza spadek w porównaniu do 8,6% w 2020 roku i 9,7% w 2019 roku. Kolejne 2% trafiło na zapobieganie konfliktom, podzbiór wkładów na rzecz pokoju, co stanowi wzrost z 0,2% w 2020 roku²⁸. Według wstępnych danych na pomoc dla Ukrainy w 2022 roku Austria przekazała 75,6 mln USD oficjalnej pomocy rozwojowej, z czego 31,9 mln USD stanowiła pomoc humanitarna. Dla porównania w 2021 roku wsparcie wyniosło 20,5 mln USD²⁹.

Wykres 1. Austriacka ODA dla kontekstów niestabilnych w latach 2000-2021 (netto, mln USD)

Źródło: *Austria*, States of Fragility, [online] <https://www3.compareyourcountry.org/states-of-fragility/donor/1>, 15 XII 2023.

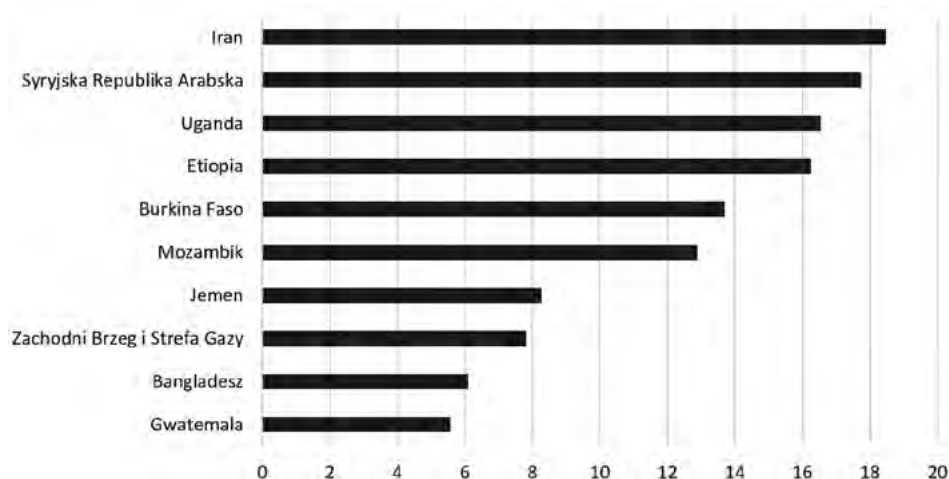
Do najważniejszych regionów, które uzyskują wsparcie w ramach austriackiej współpracy na rzecz rozwoju, należą Balkany Zachodnie, Afryka Zachodnia/Sahel, Afryka Wschodnia/Róg Afryki oraz Afryka Południowa (zob. wykres 2). Spośród 11 krajów i terytoriów partnerskich 6 uważa się za niestabilne bądź znajdujące się w kryzysie

²⁸ *Development Co-operation Profiles 2023, Austria*, OECD, Paris 2023, [online] https://www.oecd-ilibrary.org/development/development-co-operation-profiles_2dcf1367-en, 15 XII 2023.

²⁹ *Tamże*.

(Burkina Faso, Etiopia, Uganda, Mozambik, Kosowo i Palestyna)³⁰. Regiony kryzysowe i państwa niestabilne to jeden z trzech geograficznych priorytetów austriackiej pomocy rozwojowej³¹. Austria określa się jako stabilny partner i od dziesięcioleci wspiera te same kraje i terytoria. Jednocześnie elastycznie reaguje na zmieniającą się sytuację polityczną lub bezpieczeństwa w krajach partnerskich. Po zamachu stanu w Burkina Faso w 2015 roku Austria była w stanie dostosować swoje programy i wesprzeć przemiany polityczne oraz proces wyborczy w tym kraju³².

Wykres 2. 10 największych beneficjentów austriackiej bilateralnej ODA dla kontekstów niestabilności (2021) brutto, w mln USD

Źródło: States of Fragility...

Większość zaangażowania Austrii w obszarach doświadczających niestabilności lub kryzysów odbywa się za pośrednictwem organizacji wielostronnych, w tym międzynarodowych instytucji finansowych. Kraj ten ceni sobie udział w grupach wsparcia darczyńców i uważa je za szczególnie pomocne w wywieraniu wpływu na organizacje wielostronne i zapewnianiu odpowiedzialności. Główną platformą koordynacji i podziału obciążeń w tym zakresie jest UE. W niektórych niestabilnych obszarach, takich jak Strefa Gazy i Zachodni Brzeg, jest to skuteczny sposób zaangażowania się w drażliwy politycznie kontekst. Pozwala również uniknąć obciążania krajów i terytoriów przyjmujących, które mają ograniczone możliwości zarządzania licznymi partnerstwami dwustronnymi³³. Podkreśla się istotę zapewnienia zharmonizowanego, spójnego i uzupełniającego podejścia do

³⁰ *Länder & Regionen, ADA*, [online] <https://www.entwicklung.at/laender>, 15 XII 2023.

³¹ *Dreijahresprogramm 2022-2024...*, s. 13.

³² *Burkina Faso: Österreich hilft bei Bewältigung multipler Krisen*, ADA, 20 XI 2020, [online] <https://www.entwicklung.at/mediathek/presse/presse-detail/burkina-faso-oesterreich-hilft-bei-bewaeltigung-multipler-krisen>, 15 XII 2023.

³³ *Development Co-operation...*

współpracy rozwojowej, pomocy humanitarnej i budowy pokoju w celu zapobiegania konfliktom w programowaniu i udzielaniu wsparcia (*humanitarian-development-peace nexus*, por. wykres 3). Obecnie punkt ciężkości położony jest na kwestie równości płci przy zastoso-
waniu tego powiązania, czego przykładem są wspólne działania OEZA, Komisji Europejskiej i dawców bilateralnych w Palestynie. OEZA ponadto finansuje projekty podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w regionie Sahelu, które stosują ten potrójny *nexus*³⁴.

W maju 2023 roku austriacki rząd podjął decyzję o jednej z największych wypłat z Funduszu Katastrof Zagranicznych na rzecz austriackich organizacji pozarządowych pracujących w obszarach dotkniętych kryzysami humanitarnymi, i tym samym zwiększeniu jego środków o 40%. W ślad za tym 21,5 mln euro zostanie przekazane austriackim organizacjom pozarządowym na projekty zwalczania humanitarnego kryzysu na Bliskim Wschodzie, w Afryce i Afganistanie³⁵. Kanclerz Karl Nehammer podkreślił, że *Fundusz Katastrof Zagranicznych pomaga tam, gdzie pomoc jest najbardziej potrzebna. Na miejscu w krajach dotkniętych katastrofami humanitarnymi. Poprzez te środki wspieramy austriackie organizacje pozarządowe w dotkniętych krajach, co stanowi istotny wkład w łagodzenie katastrof humanitarnych*. Co więcej, jak stwierdził minister Schallenberg, *w tych wszystkich państwach ludność boryka się z niebezpiecznym połączeniem głodu, klęsk naturalnych, konfliktów i masowym napływem przesiedleńców. Poprzez naszą pomoc na miejscu, chcemy przeciwdziałać kryzysom humanitarnym i przyczyniać się do stabilizacji sytuacji. Praca austriackich organizacji pozarządowych jest niezbędna, aby tworzyć lokalne perspektywy dla ludzi i tym samym zapobiegać migracji*³⁶. Austriackie organizacje pozarządowe są ważnym partnerem dla ONZ i Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (The International Committee of the Red Cross, ICRC) w zakresie niesienia pomocy na miejscu. W ten sposób rząd federalny wyszedł naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych dotyczących większej pewności planowania i przyczynia się do podniesienia jakości i trwałości austriackiej pomocy humanitarnej.

W Palestynie austriacka współpraca rozwojowa angażuje się w zaopatrzenie w wodę, wzmacnianie odporności społeczno-ekonomicznej, a także budowę instytucji palestyńskiego państwa, przy czym opowiada się za rozwiązaniem dwupaństwowym. Szczególny nacisk położony jest na wspieranie kobiet i młodzieży oraz na powiązanie działań humanitarnych, rozwojowych i pokojowych³⁷. Austria jest również długoletnim donatorem Agencji Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees

³⁴ *Außen- und Europapolitischer Bericht*.

³⁵ 14 mln euro zostanie przeznaczone na projekty w Afryce Subsaharyjskiej: Etiopia – 5 mln euro, Burkina Faso – 4 mln euro, Mozambik – 3 mln euro, Sudan Południowy – 1 mln euro i Uganda – 1 mln euro. Ponadto przewidziano 3,5 mln euro na projekty w Jordanii, 3 mln euro – w Libanie oraz 1 mln euro na projekty w Afganistanie i regionie.

³⁶ *Gemeinsame Hilfe vor Ort: Österreich stärkt Partnerschaft mit heimischen NGOs in Krisenregionen*, BMEIA, 3 V 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/05/gemeinsame-hilfe-vor-ort-oesterreich-staerkt-partnerschaft-mit-heimischen-ngos-in-krisenregionen>, 15 XII 2023.

³⁷ *Palästina*, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/laender/palaestina>, 15 XII 2023.

in the Near East, UNRWA)³⁸. Po ataku terrorystycznym Hamasu na Izrael 7 października 2023 roku ADA na wniosek Schallenbergę przeprowadziła szczegółową analizę austriackich projektów rozwojowych dla Palestyny pod kątem finansowania lub promowania terroryzmu czy treści antysemickich³⁹. Wprowadzone zostały zastrzeżone standardy w celu zwalczania antysemityzmu i nawoływania do nienawiści i przemocy: 1) umowny zapis, że antysemickie wypowiedzi lub działania organizacji pozarządowych jako partnerów projektu są wystarczającym powodem natychmiastowego zakończenia projektu; 2) zobowiązanie partnerów projektu do udzielania jeszcze większej ilości informacji o swoich podwykonawcach niż dotychczas; 3) zobowiązanie beneficjentów finansowania do zapewnienia, że żadne płatności dla poddostawców nie trafią do organizacji znajdujących się na liście sankcji UE; 4) zobowiązanie partnerów będących stronami umowy do natychmiastowego zgłaszania ADA podejrzeń o antysemickie wypowiedzi lub działania albo (pośrednie) finansowanie terroryzmu; 5) poszerzenie jurysdykcji zewnętrznego rzecznika ADA na podejrzania o przestępcze wypowiedzi lub działania dotyczące antysemityzmu oraz finansowania terroryzmu⁴⁰. W odpowiedzi na atak Hamasu na Izrael ADA przekazała 2 mln euro na pomoc humanitarną dla ludności cywilnej⁴¹.

Austria finansuje także inicjatywy mające na celu wsparcie niestabilnych krajów na Bliskim i Środkowym Wschodzie. Uczestniczy w programach ONZ w Syrii, Iraku, Libanie, Jordanii i Afganistanie⁴². W listopadzie 2023 roku Austria przekazała 6 mln euro z AKF na zwalczanie kryzysów humanitarnych w Syrii, Libanie i Jordanii. W tym 2 mln euro zasilili ICRC, po 1 mln euro – Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (United Nations Children's Fund, UNICEF) i World Health Organization (WHO) dla Syrii, UN Women dla Libanu oraz United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) dla Jordanii. Współpraca z międzynarodowymi organizacjami ma na celu zaspokojenie najpilniejszych potrzeb na miejscu. Środki te służą poprawie sytuacji humanitarnej w regionie dotkniętym wieloma kryzysami, jak długotrwała wojna w Syrii, globalny kryzys żywnościowy, będący implikacją rosyjskiego ataku na Ukrainę, i skutki trzęsienia ziemi, do którego doszło w lutym 2023 roku. Dodatkowo region ten, jak podkreślił Alexander Schallenberg, jest *narażony na destabilizację z powodu brutalnych ataków terrorystycznych przeprowadzanych przez Hamas*. Finansowane projekty obejmują pomoc dla kobiet i dzieci oraz poprawę opieki zdrowotnej na obszarze kryzysowym⁴³.

³⁸ *Außen- und Europapolitischer Bericht 2020*, BMEIA, Wien 2021, s. 186-187, [online] https://www.bmeia.gv.at/fileadmin/user_upload/Zentrale/Ministerium/APB/APB_2020_DE_integral.pdf, 15 XII 2023.

³⁹ *Rede von Außenminister Alexander Schallenberg bei der 241. Sitzung des Nationalrats zum Terrorangriff der Hamas auf Israel*, BMEIA, 24 XI 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/reden/2023/11/rede-von-aussenminister-alexander-schallenberg-bei-der-241-sitzung-des-nationalrats-zum-terrorangriff-der-hamas-auf-israel>, 15 XII 2023.

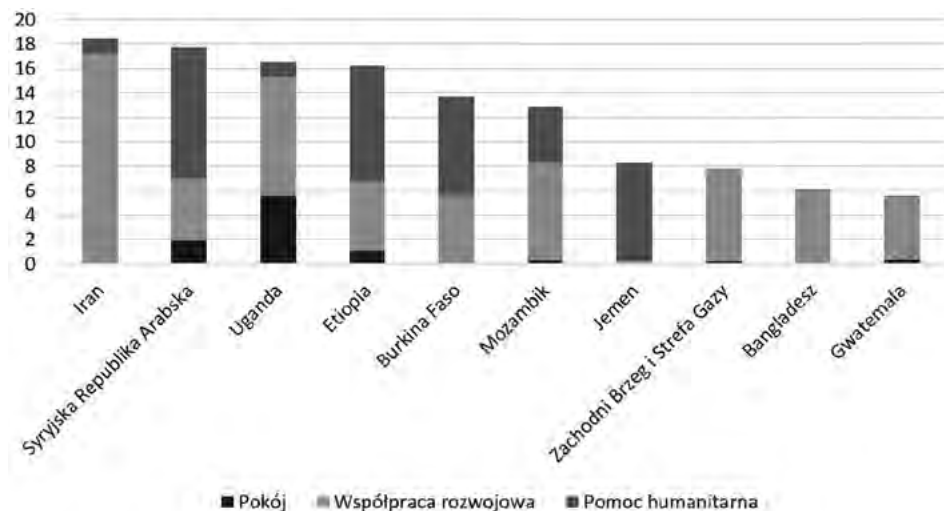
⁴⁰ *Palästina*, ADA.

⁴¹ *Rede von Außenminister...*, s. 3.

⁴² *Außen...* 2020, s. 187.

⁴³ *Für Stabilität in Syrien, Libanon und Jordanien: 6 Millionen Euro zur Bekämpfung der humanitären Krisen*, BMEIA, 15 XI 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/>

Wykres 3. Austriacka bilateralna ODA dla 10 głównych beneficjentów w kontekstach niestabilności według kryterium powiązania pomocy humanitarnej, współpracy rozwojowej i działań na rzecz pokoju (*HDP nexus*, 2021) brutto, w mln USD

Źródło: States of Fragility...

W obliczu ataku Hamasu na Izrael i skupienia europejskiej uwagi na tym kryzysie Austria podkreśla swoje zaangażowanie w rozwiązywanie kryzysów w innych obszarach świata, głównie na rzecz pokoju i bezpieczeństwa w Afryce. Pod koniec listopada 2023 roku rząd postanowił przekazać 9 mln euro z AKF na walkę z kryzysami humanitarnymi w Zachodniej i Wschodniej Afryce oraz w Tunezji. Afrykański kontynent boryka się z kompleksowym „koktajlem” kryzysów, obejmującym skrajne ubóstwo, suszę, konflikty zbrojne, terroryzm, kryzys żywnościowy, prowadzące do uchodźstwa i przesiedleń ludności. Kanclerz Karl Nehammer podkreślił, że *sytuacja bezpieczeństwa na kontynencie afrykańskim ma zawsze wpływ na bezpieczeństwo UE.[...] Stosujemy się do naszego jednoznacznego stanowiska: pomoc na miejscu przyczynia się do większej stabilności i bezpieczeństwa w regionie oraz ogranicza nielegalne ruchy migracyjne do Europy. Z 9 mln euro – 2 mln zasili działania UNHCR w Burkina Faso oraz po 1 mln euro zostanie przeznaczone na ochronę przesiedleńców w Tunezji, Sudanie i Etiopii; 2 mln euro na UNICEF, 1 mln euro dla ICRC na ochronę dzieci w Mali; 1 mln euro dla Biura ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, UNOCHA) w celu złagodzenia klęski głodu w Sudanie Południowym. Wojny, skutki kryzysu klimatycznego, rosnąca bieda i wzrastający głód prowadzą do ucieczki ludzi w Sudanie, Sudanie Południowym, Mali, Burkina Faso, Tunezji i Etiopii. Austria przyjmuje swoją globalną odpowiedzialność i przyczynia się do złagodzenia tych kryzysów humanitarnych [...]. Dopiero poprzez pięciokrotne zwiększenie środków*

2023/11/fuer-stabilitaet-in-syrien-libanon-und-jordanien-6-millionen-euro-zur-bekaempfung-der-humanitaeren-krisen, 15 XII 2023; *Auslandskatastrophenfonds (AKF)*.

z Funduszu Katastrof Zagranicznych możliwe jest zintensyfikowanie działań pomocowych w regionie, zaznaczył w tym kontekście wicekanclerz Werner Kogler. W podobnym tonie wypowiedział się minister Schallenberg: *nie zostawiamy ludności dotkniętej kryzysami samej sobie. [...] konsekwentnie kontynuujemy nasze zaangażowanie na rzecz bezpieczeństwa i pokoju na kontynencie afrykańskim. To więcej niż pomoc humanitarna, to także dobrze pojęty altruizm. Każde euro przyczynia się do stabilności na miejscu i pomaga w ograniczaniu nielegalnej migracji*⁴⁴. Z kolei wzmocnieniu interesów austriackich przedsiębiorców służyła podróż Schallenberga do Senegalu – była to pierwsza wizyta austriackiego ministra spraw zagranicznych w tym kraju – i RPA 12-15 grudnia 2023 roku⁴⁵.

W 2021 roku Austria przekazała 20 mln euro w ramach pakietu pomocowego na rzecz przezwyciężenia kryzysu humanitarnego w Afganistanie i wsparcia afgańskich uchodźców w krajach sąsiadujących⁴⁶. Pod koniec października 2023 roku Austria ogłosiła, że przeznacza 8 mln euro ze środków AKF na wsparcie dla Afganistanu i Jemenu. Środki mają na celu zapewnienie pomocy ludności cywilnej w obliczu pilnych sytuacji humanitarnych wynikających z trzęsień ziemi w Afganistanie (3 mln euro UNHCR, 2 mln euro ICRC) oraz trwającego kryzysu humanitarnego w Jemenie (3 mln euro ICRC)⁴⁷.

Poprzez wkład w projekt IPPSHAR⁴⁸ Wiedeń wspiera Intergovernmental Authority on Development (IGAD), która od 2008 roku odgrywa ważną rolę w negocjacjach pomiędzy stronami konfliktu w Somalii⁴⁹. Do punktów ciężkości zaangażowania ADA w sytuacjach długotrwałych konfliktów należą dialog i procesy mediacyjne. ADA wraz z Caritas Schweiz, Swisspeace oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi realizuje w regionie przygranicznym między Ugandą a Sudanem Południowym projekt PAMANA. Ma on na celu wzmocnienie lokalnych instytucji w zarządzaniu zasobami naturalnymi w sposób bardziej zrównoważony i przyjazny dla środowiska, a także ich wkładu w społeczną kohezję oraz pokojowe rozstrzyganie konfliktów. W pierwszym roku projektu 380 osób wzięło udział w szkoleniach i warsztatach. Powstało 400 lokalnych sieci z udziałem ogółem 4000 osób, które mają promować pokojowy dialog między społecznościami oraz wewnątrz społeczności⁵⁰.

⁴⁴ *Österreich als Partner für Sicherheit & Frieden in Afrika*, BMEIA, 29 XI 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/11/oesterreich-als-partner-fuer-sicherheit-frieden-in-afrika>, 15 XII 2023.

⁴⁵ *Vielversprechende Zukunft für die wirtschaftlichen Beziehungen mit Afrika*, BMEIA, 12 XII 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/themen/aussenwirtschaft/refocus-austria/aktuelles/2023/12/vielversprechende-zukunft-fuer-die-wirtschaftlichen-beziehungen-mit-afrika>, 15 XII 2023.

⁴⁶ *Außen... 2021*, s. 191.

⁴⁷ *Krisen in der Welt...*

⁴⁸ *IGAD Promoting Peace and Stability in the Horn of Africa Region (IPPSHAR) – NL Co-financing*, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/en/projects/detail-en/igad-promoting-peace-and-stability-in-the-horn-of-africa-region-ippsnar-nl-co-financing>, 15 XII 2023.

⁴⁹ *Geschäftsbericht 2021*, ADA, Wien 2022, s. 23 [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publicationen/ADA-GB/2021_ADA_Geschäftsbericht.pdf, 15 XII 2023.

⁵⁰ *Geschäftsbericht 2022*, ADA, Wien 2023, s. 23, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publicationen/ADA-GB/2022_ADA_Geschäftsbericht.pdf, 15 XII 2023.

Przykładem zastosowania podejścia 3C jest projekt HAWA⁵¹, przygotowujący personel do udziału w operacjach humanitarnych i cywilno-wojskowych, realizowany przy współpracy Austriackiego Centrum Studiów na rzecz Pokoju i Rozwiązywania Konfliktów (The Austrian Study Centre for Peace and Conflict Resolution, ASPR⁵²) i Międzynarodowego Centrum Szkolenia Misji Pokojowych Kofiego Annana (Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre, KAIPTC) w Akrze i w Ghanie⁵³, BMLV jako kluczową instytucją wspierającą, ADA jako darczyńcą oraz BMEIA. HAWA jest częścią długoterminowego zaangażowania w pokój i bezpieczeństwo w Afryce Zachodniej.

W Afryce Zachodniej austriacka pomoc rozwojowa angażuje się przy współpracy ASPR w inicjatywy prewencji konfliktowej ECOWAS poprzez West Africa Network for Peacebuilding (WANEP)⁵⁴, którego cele to poprawa zdolności do zapobiegania konfliktom i szybkiego reagowania w regionie oraz wzmocnienie powiązań między wczesnym ostrzeganiem a odpowiednimi systemami wczesnej reakcji, tak by zwiększyć wydajność słabych krajowych sieci jako części składowych regionalnego systemu bezpieczeństwa. Obecnie realizowane są działania w ramach strategicznego planu WANEP na lata 2021-2025⁵⁵.

Od 2021 roku ASPR przy wsparciu austriackiej współpracy rozwojowej realizuje projekt mający na celu deeskalację konfliktów o wodę w zachodniej Libii. Ma on przyczynić się do ustanowienia trwałej sieci interesariuszy z dwóch prowincji zachodniej Libii, która będzie w stanie konstruktywnie współpracować z innymi interesariuszami, co pozwoli na poprawę zarządzania infrastrukturą wodociagową i sprawiedliwym rozdziałem zasobów⁵⁶.

Kolejnym trwającym od 2021 roku projektem ASPR jest wzmocnianie odporności na obszarze transgranicznym poprzez skoordynowane działania w Sudanie Południowym i Ugandzie⁵⁷. Inicjatywy mają na celu rozwiązanie wspólnych problemów obu krajów w kontekście przymusowej migracji, skupiając się na budowaniu odporności na poziomie jednostki i społeczności. Obejmują one świadczenie pomocy humanitarnej, promowanie spójności społecznej i wspieranie zrównoważonych źródeł utrzymania. Projekt ukierunkowany jest na wzmocnienie współpracy między Sudanem Południowym a Ugandą

⁵¹ *Project History*, Austrian Centre for Peace (ACP), [online] <https://www.aspr.ac.at/en/education-training/training-programmes/hawa/project-history-and-background-information>; *Außen...* 2020, s. 182.

⁵² Austrian Study Centre for Peace and Conflict Resolution (ASPR), [online] <https://www.aspr.ac.at>, 25 V 2024.

⁵³ KAIPTC to jedno z trzech centrów szkoleniowych ECOWAS do szkolenia sił wojskowych, policyjnych i cywilnych w misjach pokojowych.

⁵⁴ WANEP jest przodującą regionalną organizacją społeczeństwa obywatelskiego w zakresie zapobiegania konfliktom i budowania pokoju, zrzeszającą ok. 600 organizacji. Powstała w 1996 roku w odpowiedzi na kryzysy, które dotknęły Afrykę Zachodnią w latach 90.

⁵⁵ *Support to the Implementation of the WANEP Strategic Plan 2021-2025 (WANEP)*, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/projekte/detail/support-to-the-implementation-of-the-wanep-strategic-plan-2021-2025-wanep>, 15 XII 2023.

⁵⁶ *Dialogue Contributing to the De-Escalation of Water-Related Issues in Libya*, ACP, [online] <https://www.aspr.ac.at/en/conflict-transformation/libya>, 15 XII 2023.

⁵⁷ *Strengthening Resilience Across Borders Through Coordinated Action in South Sudan and Uganda*, ACP, [online] <https://www.aspr.ac.at/en/conflict-resolution/south-sudan-uganda>, 15 XII 2023.

w celu radzenia sobie ze skutkami przesiedlenia i poprawy dobrostanu dotkniętej kryzysem populacji. Od 2019 r. realizowany jest również projekt ustanowienia platformy dialogu Sudan Dialogue Platform, która ma przyczynić się do pokojowej transformacji w Sudanie⁵⁸.

ZAKOŃCZENIE

Bezpieczeństwo i pokój należą do głównych celów austriackiej współpracy międzynarodowej. Fakt, że reagowanie na kryzysy i zapobieganie im są wyraźnymi elementami strategii bezpieczeństwa Austrii oraz jej polityki zagranicznej i rozwojowej, stanowi dobrą podstawę dla spójnego podejścia do austriackiego zaangażowania w sytuacjach niestabilnych i kryzysowych. Strategiczne wytyczne w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju określają priorytety powiązania instrumentów bezpieczeństwa, rozwoju i pomocy humanitarnej w różnych sytuacjach kryzysowych. Zintegrowane podejście całego rządu do wzmocnienia prewencji konfliktów, zarządzania kryzysowego, konsolidacji pokoju i budowy państwa stanowi istotną podstawę dla opracowywania spójnych polityk i strategii w obszarze bezpieczeństwa i rozwoju oraz poprawy współdziałania między różnymi obszarami polityki i koncepcjami. Jednak w realizacji swojego zaangażowania w zapobieganie konfliktom Austria jest ograniczona brakiem konkretnego instrumentu i budżetu skupionego na stabilności i prewencji konfliktowej. W konsekwencji współpraca rozwojowa i rozdrobniona pomoc humanitarna są jedynymi dostępnymi mechanizmami reagowania na kryzysy. Jednocześnie następuje zacieśnienie powiązań między pomocą humanitarną a współpracą na rzecz rozwoju w kontekstach niestabilności, identyfikowane jako wyraz globalnej odpowiedzialności Austrii. Pomoc humanitarna jest kluczowym elementem zaangażowania Austrii za granicą w odpowiedzi na liczne kryzysy, realizowanym wielostronnie na miejscu za pośrednictwem agend oenztetowskich i austriackich organizacji pozarządowych. Mając na uwadze współwystępowanie i nasilenie się kryzysów o zróżnicowanej naturze, a zwłaszcza trwającą agresję Rosji na Ukrainie i atak Hamasu na Izrael, rząd austriacki przeniósł punkt ciężkości na Fundusz Katastrof Zagranicznych BMEIA, którego budżet w 2023 roku w porównaniu do roku 2019 zwiększony został pięciokrotnie, a w 2024 roku ma osiągnąć rekordowe 80 mln euro. Był on już wykorzystywany do ograniczonych działań prewencyjnych i stabilizacyjnych w zakresie cywilnym. Austria stopniowo poszerza jego zakres i skalę, by uczynić go bardziej kompleksowym instrumentem do wykorzystania w państwach znajdujących się w trudnej sytuacji. W ten sposób realizuje się między innymi austriackie zaangażowanie na rzecz bezpieczeństwa i pokoju na kontynencie afrykańskim. Pomoc ma tworzyć lokalne perspektywy dla ludności zamieszkującej dotknięte kryzysem regiony, przyczyniać się do stabilizacji i tym samym, jak wielokrotnie argumentował minister Schallenberg, zapobiegać migracji czy ograniczać nielegalną migrację, będąc istotnym instrumentem austriackiej prewencji kryzysowej.

⁵⁸ *Sudan Dialogue Platform*, ACP, [online] <https://www.aspr.ac.at/en/conflict-transformation/sudan>, 15 XII 2023.

BIBLIOGRAFIA

- About, States of Fragility*, [online] <https://www3.compareyourcountry.org/states-of-fragility/about/0/>.
- Aus Verantwortung für Österreich. Regierungsprogramm 2020-2024*, Bundeskanzleramt Österreich, Wien 2020, [online] <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/dam/jcr:7b9e6755-2115-440c-b2ec-cbf64a931aa8/RegProgramm-lang.pdf>.
- Außen- und Europapolitischer Bericht 2020*, BMEIA, Wien 2021, [online] https://www.bmeia.gv.at/fileadmin/user_upload/Zentrale/Ministerium/APB/APB_2020_DE_integral.pdf.
- Außen- und Europapolitischer Bericht 2021*, BMEIA, Wien 2022, [online] https://www.bmeia.gv.at/fileadmin/user_upload/Zentrale/Publikationen/AEPB/Aussen-_und_Europapolitischer_Bericht_2021.pdf.
- Auslandskatastrophenfonds (AKF)*, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/themen/humanitaere-hilfe/auslandskatastrophenfonds-akf#c3532>.
- Austria, States of Fragility*, [online] <https://www3.compareyourcountry.org/states-of-fragility/donor/1>.
- Austrian Study Centre for Peace and Conflict Resolution (ASPR), [online] <https://www.aspr.ac.at>.
- Bessere Lebensperspektiven weltweit, mehr. Sicherheit in Österreich. Dreijahresprogramm der österreichischen Entwicklungspolitik 2022-2024*, BMEIA, Wien 2022, s. 4-5, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/3_JP/2022-2024_Dreijahresprogramm.pdf, 15 XII 2023.
- Bundesgesetz: Entwicklungszusammenarbeitsgesetz, EZA-G und Änderung des Urlaubsgesetzes (NR: GP XXI RV 724 AB 995 S. 95. BR: AB 6587 S. 685.)*, [online] https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/2002_49_1/2002_49_1.pdf.
- Burkina Faso: Österreich hilft bei Bewältigung multipler Krisen*, ADA, 20 XI 2020, [online] <https://www.entwicklung.at/mediathek/presse/presse-detail/burkina-faso-oesterreich-hilft-bei-bewaeltigung-multipler-krisen>.
- Development Co-operation Peer Reviews: Austria 2020*, OECD, Paris 2020, [online] <https://www.oecd.org/austria/oecd-development-co-operation-peer-reviews-austria-2020-03b626d5-en.htm>.
- Development Co-operation Profiles 2023, Austria*, OECD, Paris 2023, [online] https://www.oecd-ilibrary.org/development/development-co-operation-profiles_2dcf1367-en.
- ENDA ECOPOLE, [online] <https://endaecopole.org>.
- Fokus: Entwicklungszusammenarbeit in fragilen Staaten und Regionen*, ADA, Wien 2014, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Downloads_Themen_DivBerichte/Friedensfoerderung_und_Konfliktpraevention/Fokus_EZA_fragileStaaten_Maerz2014.pdf.
- Frauen, Männer, bewaffnete Konflikte und Friedensförderung*, ADA, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Fokuspaapiere/Fokus_Gender_u_Konflikt.pdf.
- Friedenssicherung und Konfliktprävention*, ADA, Wien 2006, II wyd.: 2009 [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Leitlinien/LL_Frieden_Feb2009_DE.pdf.

Für Stabilität in Syrien, Libanon und Jordanien: 6 Millionen Euro zur Bekämpfung der humanitären Krisen, BMEIA, 15 XI 2023, <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/11/fuer-stabilitaet-in-syrien-libanon-und-jordanien-6-millionen-euro-zur-bekaempfung-der-humanitaeren-krisen>.

Gebhard C., *Is small still beautiful? The case of Austria*, „Swiss Political Science Review” 2013, vol. 19, no. 3, 2013, <http://dx.doi.org/10.1111/spsr.12042>.

Gemeinsame Hilfe vor Ort: Österreich stärkt Partnerschaft mit heimischen NGOs in Krisenregionen, BMEIA, 3 V 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/05/gemeinsame-hilfe-vor-ort-oesterreich-staerkt-partnerschaft-mit-heimischen-ngos-in-krisenregionen>.

Gender Equality and the Empowerment of Women and Girls, BMEIA, ADA, Vienna 2017, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Leitlinien/Englisch/PD_Gender_2017_EN.pdf.

Geschäftsbericht 2021, ADA, Wien 2022, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/ADA-GB/2021_ADA_Geschaeftsbericht.pdf.

Geschäftsbericht 2022, ADA, Wien 2023, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/ADA-GB/2022_ADA_Geschaeftsbericht.pdf.

Humanitäre Hilfe als Antwort auf multiple Krisen, BMEIA, 4 X 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/10/humanitaere-hilfe-als-antwort-auf-multiple-krisen>.

IGAD Promoting Peace and Stability in the Horn of Africa Region (IPPSHAR) – NL Co-financing, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/en/projects/detail-en/igad-promoting-peace-and-stability-in-the-horn-of-africa-region-ippshar-nl-co-financing>.

Krisen in der Welt: Österreich unterstützt Jemen und Afghanistan, BMEIA, 27 X 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/10/krisen-in-der-welt-oesterreich-unterstuetzt-jemen-und-afghanistan>.

Länder & Regionen, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/laender>.

Österreich als Partner für Sicherheit & Frieden in Afrika, BMEIA, 29 XI 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/aktuelles/alle/2023/11/oesterreich-als-partner-fuer-sicherheit-frieden-in-afrika>.

Österreichische Sicherheitsstrategie. Sicherheit in einer neuen Dekade – Sicherheit gestalten, Bundeskanzleramt Österreich, Wien 2013, [online] https://www.bmi.gv.at/502/files/130717_Sicherheitsstrategie_Kern_A4_WEB_barrierefrei.pdf.

Rede von Außenminister Alexander Schallenberg bei der 241. Sitzung des Nationalrats zum Terrorangriff der Hamas auf Israel, BMEIA, 24 XI 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/ministerium/presse/reden/2023/11/rede-von-aussenminister-alexander-schallenberg-bei-der-241-sitzung-des-nationalrats-zum-terrorangriff-der-hamas-auf-israel>.

Regional Strategy of the Austrian Development Cooperation with the Western Balkans, BMEIA, Vienna 2024, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Strategien/Englisch/Westbalkan-Strategie_2024.pdf.

Regionalansatz der Österreichischen Entwicklungszusammenarbeit in Subsahara-Afrika 2020-2030, ADA, BMEIA, Wien 2020, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Landesstrategien/DE_Regionalansatz_Subsahara_Afrika_2020-2030.pdf.

- Sicherheit in Österreich. Dreijahresprogramm der österreichischen Entwicklungspolitik 2022-2024*, BMEIA, Wien 2022, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/3_JP/2022-2024_Dreijahresprogramm.pdf.
- States of Fragility 2022*, OECD, [online] <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/c7fedf5e-en/index.html?itemId=/content/publication/c7fedf5e-en>.
- Strategie der Humanitären Hilfe Österreichs*, BMEIA, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Strategien/Strategie_Humanitaere_Hilfe.pdf.
- Strategischer Leitfaden Sicherheit und Entwicklung der österreichischen Entwicklungspolitik*, BMEIA, Wien 2011, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Strategien/Strat_Leitfaden_Sicherheit_DE.pdf.
- Strengthening Resilience Across Borders Through Coordinated Action in South Sudan and Uganda*, ACP, [online] <https://www.aspr.ac.at/en/conflict-resolution/south-sudan-uganda>.
- Sudan Dialogue Platform*, ACP, [online] <https://www.aspr.ac.at/en/conflict-transformation/sudan>.
- Support to the Implementation of the WANEP Strategic Plan 2021-2025 (WANEP)*, ADA, [online] <https://www.entwicklung.at/projekte/detail/support-to-the-implementation-of-the-wanep-strategic-plan-2021-2025-wanep>.
- Unternehmenskonzept 2022–2026*, ADA, Wien 2022, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Unternehmenskonzept/ADA_UK_2022-2026.pdf.
- Vielversprechende Zukunft für die wirtschaftlichen Beziehungen mit Afrika*, BMEIA, 12 XII 2023, [online] <https://www.bmeia.gv.at/themen/aussenwirtschaft/refocus-austria/aktuelles/2023/12/vielversprechende-zukunft-fuer-die-wirtschaftlichen-beziehungen-mit-afrika>.
- Wiener 3C Appell. Koordiniert, komplementär und kohärent agieren in fragilen Situationen*, ADA, Wien 2010, [online] http://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/Downloads_Themen_DivBerichte/Friedensfoerderung_und_Konfliktpraevention/Wiener_3C_Appell_04.pdf.
- Zukunft braucht Entwicklung. Entwicklung braucht Zukunft. Dreijahresprogramm der österreichischen Entwicklungspolitik 2016 bis 2018*, BMEIA, Wien 2015, [online] https://www.entwicklung.at/fileadmin/user_upload/Dokumente/Publikationen/3_JP/2016-2018_Dreijahresprogramm.pdf.
- Zusammen. Für unser Österreich. Regierungsprogramm 2017-2022*, [online] https://www.oeh.ac.at/sites/default/files/files/pages/regierungsprogramm_2017-2022.pdf.

Anna PATEREK – doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, adiunkt w Katedrze Międzynarodowych Stosunków Politycznych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Zainteresowania badawcze: teoria i praktyka międzynarodowej współpracy rozwojowej; bezpieczeństwo a współpraca rozwojowa: sekurytyzacja migracji, sekurytyzacja pomocy rozwojowej; wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej; polityka zagraniczna Austrii i Niemiec.